FORRÁS: http://hu.budapestbeacon.com/kiemelt-cikkek/veritas-intezet-harmadik-konferenciaja-mar-tenyleg-horthy-korszak-ujrairasarol-szolt/

A BUDAPEST BEACON

A Veritas Intézet harmadik konferenciája már tényleg a Horthy-korszak "újraírásáról" szólt

2014-12-07 BY TÓTH CSABA

101

A Veritas Történetkutató Intézet, egy közvetlen kormánytámogatást élvező új történeti kutatóintézmény, amely Szakály Sándor hadtörténész (balra) vezetésével állt föl, immár harmadik konferenciáját tartotta, a budapesti Hadtörténeti Intézetben pénteken, a Horthy-korszak megítéléséről. A konferencia résztvevői általában idősebb emberek – köztük sok kutató és néhány politikai vezető – voltak.

A konferencia teljes hangfelvétele elérhető itt és itt.

Az új kutatási eredmények megismerése helyett a konferencia előadói jórészt a Horthy-korszakról már ismert tények újraértelmezésével, újrarendezésével foglalkoztak. Boross Péter, volt miniszterelnök és a Veritas tanácsadó testületének elnöke, csakúgy mint Szakály Sándor igazgató kínosan kikerülte azt, hogy részleteiben beszéljen a holokausztról, ehelyett Horthy náciellenes érzelmeit és helyzete háború alatti "kényszerű jellegét" hangsúlyozták.

Megnyitójában Boross Péter azt állította, hogy maga az "antiszemitizmus" kifejezés egyszerűen nem létezett az 1940-es évek vidéki Magyarországán, azt is hozzátéve, hogy az ezzel ellenkező állítások egyszerűen a "marxista történetírás termékei."

"Az a két és fél évtizeden át végigvonuló korszak a maga nehéz, alig megoldható problémáival és végül kényszerhelyzetében az utókor megítélése szerint a bűnök és nemzetrontás időszaka volt. Ami a magyar történeti tudatot illeti, mely a nemzettudat meghatározó része, nálunk az már óhatatlanul felveti azt a gondolatot, hogy tényleg így történt-e? […] Azt kell mondanom, hogy nem olyan volt, mint amit iskolában tanítottak évtizedeken keresztül."

A volt miniszterelnök ezek után a gyermekkora részleteibe merült el. 1928-ban, egy nagybirtok erdőmérnökének fiaként született Nagybajomban, és erre hivatkozva azt a megállapítást tette, hogy 1938 és 1944 márciusa között a Teleki Pál és Bárdossy László vezette kormányok által kidolgozott zsidóellenes törvények semmiféle hatással nem voltak a magyar vidék úri közönségének magyar zsidók iránti hozzáállására. Állítását egy visszaemlékezéssel is alátámasztotta, amely szerint a kaposvári tisztek "szabályosan karon ragadták és elrángatták" az asztalokhoz zsidó származású társaikat, miután azok "összebeszéltek" és a zsidótörvények miatt félelmükben nem mertek megjelenni a Turul Kávéház úri kaszinójában. Boross ezt a történetet általánosította, mint a magyarok hozzáállását az faji üldözöttekhez a negyvenes években, hozzátéve, hogy "azt nem tudom, Budapesten mi történt." Szerinte a problémák csak az 1944-es német megszállással kezdődtek.

Boross határozottan visszautasította azokat az állításokat, melyek szerint a Szovjetuniót megszálló magyar csapatok részt vettek a civil lakosság ellen elkövetett kegyetlenkedésekben az 1941-es Barbarossa hadművelet során, és azt követően.

"Ehhez tartozik, hogy öt évszázada élünk nagyhatalmi nyomás alatt. Néha azt hiszem, hogy nem tanultunk eléggé ebből. […] Most viszont a médiumok világa szinte belepumpálja az agyakba azt a mindennapi Geistgefühlt, hogy így mondjam, hogy a Széchenyi-mondás, hogy 'Egy nemzetnél sem vagyunk alábbvalók' hovatovább átfordult oda, figyeljük meg a közbeszédet, hogy 'Ez olyan magyar módra készült.', mint negatív minősítés. […] Ebben a légkörben, miután az a generáció már kihal, aki megélte, el lehet azt intézni, hogy olyan könyv jelent meg Magyarországon, egyetemi oktató pártfogásával, miszerint a magyar hadsereg

szovjet földön irtotta az orosz falvakat és mindenkit lőtt agyon, aki csak szembejött. Tudják, hogy mire gondoltam, és ez a katedráról nyilván megerősítést nyert. De ehhez ki kellett halni annak a generációnak, aki megjárta a szovjet földet. Tisztelettel kérem kedves mindnyájukat, hogy hozzanak fel ellenpéldákat, és én az ellen nem tiltakozom, mert rengeteg sok bűn történt, nagyon sok olyan, ami méltatlan magyarságunk befogadó múltjához, és biztos vagyok benne, hogy ezek a fájdalmak jogosan létező fájdalmak. De egy egész kor megítélésében azért szabad legyen a tárgyilagosság hangját is hallatni. Aztán lehetne erről vitázni, ha lehetne vitázni!"

Boross megjegyzése egy nemrégiben megjelent tanulmánykötetre vonatkozott, Krausz Tamás, az ELTE Russisztika-professzora és Varga Mária Éva szerkesztésében, amely orosz levéltári forrásokra hivatkozva ír a magyar hadsereg szovjet állampolgárok elleni tömeggyilkosságairól 1941 és 1944 között.

Boross megnyitója megadta az alaphangot az egész tanácskozáshoz. Az őt követő Szakály Sándor többnyire megismételte állításait, főleg pedig azt, hogy a zsidók és más üldözöttek elleni embertelenség és kegyetlenkedés nagyon nagyrészt az 1944 márciusa, a náci megszállás utáni korszakra korlátozódott. Horthy pályáját bemutató előadásában hangsúlyozta, hogy a kormányzó megpróbált ellenállni a náci törekvéseknek, és ebben vallott kudarca miatt nem nevezhetjük igazi kiemelkedő államférfinek, csak vezetőnek.

"1938-41 folyamán a Trianonban elvett területek egy részének visszacsatolása kétségtelenül örömünnep volt az országban. Az volt, mivel azt jelentette, hogy a Horthy által húsz éven át követett politikája sikeres volt, ugyanakkor ez közvetlen elköteleződést is jelentett a náci Németország és a fasiszta Olaszország jelentette tengely felé is. A felelősség azért, ami történt, egyértelműen Horthyt, mint kormányzót és legfőbb hadurat, államfőt terhelte." – mondta Szakály, ugyanakkor azt is hozzátéve, hogy szakértői véleménye szerint Horthy 1944 nyara előtt nem szerzett tudomást a magyar zsidók sorsáról.

A magyar holokauszttal foglalkozó legtöbb szakértő ezzel nem értene egyet. Véleményük szerint Horthy rendszeres, jegyzőkönyvezett találkozói Hitlerrel és Ribbentroppal 1942 óta azt mutatják, a kormányzó számára világossá kellett, hogy váljon, hogy a nácik által megszállt Európában a zsidóság tömeges gyilkolása folyik.

A további négy előadó viszont még ennyi kritikát sem fogalmazott meg Horthyval kapcsolatban. Kádár Béla gazdaságtörténész és a Veritas tanácsadó testületének tagja a korszak gazdasági teljesítményét összegezve azt mondta, Magyarország mind az 1919 utáni, mint pedig az 1929-33-as nagy gazdasági világválságból sikeresen talált kiutat. Kádár szerint, míg Bethlen István "ortodox liberális" gazdaságpolitikája, amelynek főbb elemei a progresszív adózás és a Népszövetségi kölcsön voltak, a háború utáni újjáépítést tették lehetővé. Ugyanilyen sikeresnek és pozitívnak ítélte meg Gömbös Gyula 1933-as "Nemzeti Munkatervét", amelyről azt mondta, hogy semlegesítette a nagy gazdasági válság hosszútávú következményeit.

Gömböst hagyományosan Magyarország első fasiszta szellemű miniszterelnökeként tartják számon, akinek gazdasági és politikai intézkedései nagyrészt Benito Mussolini Olaszországából származnak.

Ujváry Gábor, a Veritas történésze a Horthy-korszak kultúrpolitikájáról tartott értekezést, előadását annak két kultuszminisztere, Klebelsberg Kunó és Hóman Bálint személye köré építve. Ujváry egyértelműen pozitívan értékelte mindkét politikust, megemlítve a legszegényebbek számára felállított elemi népiskolák ezreit, a hazai analfabétizmus jelentős csökkentését és a felsőoktatás átalakítását. Azt viszont nem említette meg például, hogy Klebelsberg 1927-ben is ellenezte az ún. numerus clausus, a zsidók egyetemi felvételét korlátozó rendelkezés visszavonását. Magáról a numerus clausuról csak annyit állapított meg, hogy annak oka "az értelmiségi túltermelés megakadályozása volt egy nehéz gazdasági helyzetben". A prezentáció arról sem ejtett szót, hogy Hóman Bálint miniszterségének idejére esett a kulturális élet ún. "árjásítása", vagyis a zsidó származásúak faji alapon való kiszorítása a sajtóból, színházi életből és felsőoktatásból 1940 és 42 között.

A konferencia legvégén Kerepeszki Róbert, a Debreceni Egyetem történésze volt talán az egyetlen, aki saját kutatásait mutatta be és átfogó, kritikai képet nyújtott Horthy lojalistáiról, a Vitézi Rendről. Miközben a közönségben sokan viselték a rend örökletes címeire utaló kitűzőket, Kerepeszki kiegyensúlyozottan mutatta be a rend történetének kevéssé ismert tényeit.

Elmondása szerint, noha a Vitézi Rend nyíltan konfrontálódott a nyilasokkal és más nácibarát szélsőjobboldali, olykor félkatonai szervezetekkel, ők maguk is "radikális jobboldali és antiszemita szervezet voltak, akik zsidókat sosem engedtek soraik közé." Hozzátette, hogy mindez Horthy világképének is megfelelt, és emlékeztette hallgatóságát, hogy a kormányzó egy Teleki miniszterelnöknek írt levelében maga nevezi magát antiszemitának. A debreceni egyetemi oktató ezek után bemutatta arra vonatkozó kutatásait, milyen, törvényekben is rögzített pozitív megkülönböztetést élveztek a vitézek, például Budapesten az önkormányzati állások betöltésénél, és a szerződéseknél további előnyöket kellet nekik biztosítani. Arról is beszámolt, hogy a Vitézi Szék a teljes korszak alatt informális besúgóhálózatot épített ki az ellenzékiekről Horthy felé.

Előadását valamivel visszafogottabb taps, néhányak részéről pedig látszólagos rosszallás kísérte.

A Veritas Intézet nyíltan azt a célt tűzte ki maga elé, hogy felülvizsgálja Magyarország történetének egyik sötét korszakát. Úgy tűnik, Szakály professzor be is tartja az ígéretét, mely szerint tényleg senkitől sem "tagadja meg az igazság keresésének lehetőségét".